

Parlament České republiky
POSLANECKÁ SNĚMOVNA
2009
5. volební období

430.

USNESENÍ

výboru pro evropské záležitosti
z 52. schůze konané dne 21. května 2009

k Návrhu rozhodnutí Rady o uzavření Protokolu o právu rozhodném pro vyživovací povinnosti Evropským společenstvím /kód dokumentu 6996/09, KOM(2009) 81 v konečném znění/

Výbor pro evropské záležitosti po vyslechnutí informace náměstka ministryně spravedlnosti Mgr. Tomáše Bočka, po vyslechnutí zpravodajské zprávy posl. Kateřiny Jacques a po rozpravě

s c h v a l u j e stanovisko, které je přílohou tohoto usnesení.

Jozef Kochan v. r.
ověřovatel výboru

Kateřina Jacques v. r.
zpravodajka výboru

Gabriela Kalábková v. r.
místopředsedkyně výboru

DOKUMENT 6996/09

**Návrh rozhodnutí Rady o uzavření Protokolu o právu rozhodném pro
vyživovací povinnosti Evropským společenstvím**

**KOM(2009) 81 v konečném znění, kód Rady 6996/09
Interinstitucionální spis 2009/0023/CNS**

- **Právní základ:**
Čl. 61 bod c), 300 odst. 2, 3 Smlouvy ES.
- **Datum zaslání Radě EU:**
23. 2. 2009
- **Datum zaslání Poslanecké sněmovně prostřednictvím VEZ:**
2. 3. 2009
- **Datum projednání ve VEZ:**
15. 4. 2009 (1. kolo)
- **Procedura:**
Konzultační.
- **Předběžné stanovisko vlády (dle § 109a odst. 1 jednacího řádu PS):**
Datované dnem 11. 5. 2009, doručené do výboru pro evropské záležitosti dne 13. 5. 2009 prostřednictvím systému ISAP.
- **Hodnocení z hlediska principu subsidiarity:**
Návrh je v souladu s principem subsidiarity.
- **Odůvodnění a předmět:**
Cílem tohoto návrhu rozhodnutí je uzavřít Protokol o právu rozhodném pro vyživovací povinnosti (dále jen „protokol“), který byl přijat dne 23. listopadu 2007 v rámci Haagské konference mezinárodního práva soukromého,¹ Evropským společenstvím. Ten den byla vedle Protokolu (ačkoli sám o sobě má charakter mezinárodní úmluvy) Konferencí přijata také Úmluva o mezinárodním vymáhání výživného k dětem a dalších druhů vyživovacích povinností; tyto dokumenty jsou však na sobě nezávislé.

Zmíněný protokol by měl zajistit dosažení politického cíle z Tampere (říjen 1999), kterým je aplikace harmonizovaných pravidel práva rozhodného ve věcech vyživovacích povinností v členských státech – to je také nezbytným předpokladem pro zrušení doložky vykonatelnosti u rozhodnutí týkajících se vyživovacích povinností.

¹ Haagská konference mezinárodního práva soukromého je mezivládní organizací, jejíž cílem je harmonizace a unifikace norem mezinárodního práva soukromého a procesního. Je organizací stálou, není to tedy konference *ad hoc*, je zároveň organizací univerzální, nevztahuje se tedy pouze na členy Evropské unie.

Tento protokol doplňuje nedávné komunitární nařízení Rady č. 4/2009,² které by mělo vstoupit v platnost 18. 6. 2011, což je ovšem vázáno odkládací podmínkou vstupu v platnost právě tohoto protokolu. Jinými slovy, bez účinnosti tohoto protokolu nemůže zmíněné nařízení vstoupit v platnost, a proto Komise vyvíjí snahu o přistoupení k tomuto protokolu co nejdříve.

Určitou nevýhodou přistoupení k tomuto protokolu (přistoupením Společenství k protokolu se nahradí ratifikace jednotlivými členskými státy) je však skutečnost, že tímto krokem nevstoupí protokol automaticky v účinnost, ale je k tomu potřeba ještě přistoupení jiného státu mimo Evropskou unii (čl. 25 protokolu).

- **Obsah a dopad:**

Navrhovaný protokol představuje ve srovnání s českou úpravou modernější a komplexnější právní úpravu, která lépe odpovídá nárokům a zájmům oprávněných osob v rámci celé Evropské unie. Jako rozhodující kritérium určení práva (tzv. kolizní norma) je dle protokolu obvyklé bydliště oprávněného, na rozdíl od stávající české úpravy, dle které je to státní příslušnost oprávněného. Právě obvyklé bydliště přitom lépe odpovídá požadavkům dotčených osob kvůli účinnější ochraně při pohybu v Evropské unii.

V českém právním řádu upravuje problematiku nároků vyživovací povinnosti § 24 a § 25 zákona 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním. V některých případech se však použijí určité dvoustranné mezinárodní smlouvy o právní pomoci, které mají aplikační přednost před zmíněným zákonem.

Přijetí protokolu nebude mít žádné dopady na českou legislativu, neboť právo Evropských společenství je bezprostředně aplikovatelné, a tudíž má přednost i před normami českého práva.

Určitým sporným bodem navrhovaného rozhodnutí Rady o přistoupení k protokolu je však článek 4 (návrh rozhodnutí Rady je sám o sobě krátký dokument o 4 člancích), dle kterého se bude protokol aplikovat, pokud bude řízení zahájeno, soudní smíry schváleny či veřejné listiny vystaveny po 18. červnu 2011, i na ty případy (nároky), které se vztahují k období před vstupem protokolu v platnost. Tento instrument je označován jako retroaktivita (zpětná působnost) a je vyloučen samotným zněním protokolu (čl. 22), čímž Komise účinek tohoto článku suspenduje, a to jednak za účelem zamezení aplikace dvou různých kolizních norem a dále kvůli možnosti uznání a výkonu rozhodnutí již v režimu nařízení 4/2009.

Stanovisko vlády ČR:

Česká republika se aktivně podílela na sjednávání protokolu, přičemž bylo dbáno na to, aby výsledný dokument odpovídal prioritám a potřebám České republiky. ČR proto návrh rozhodnutí Rady o uzavření Protokolu vítá a i samotné rozhodnutí je v rozsahu 1. – 3. článek plně akceptovatelné.

² Nařízení Rady (ES) č. 4/2009 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností. Toto nařízení bylo přijato na základě politického závazku, stanoveného tzv. Haagským programem (Úř. věst. C 53 3. 3. 2005, s. 1). Šlo o vytvoření určitého nástroje, který by v oblasti vyživovací povinnosti obsahoval komplexní ustanovení o kompetenčních sporech, určoval normy rozhodného právního řádu (tzv. kolizní normy) a stanovil pravidla o uznávání, vykonatelnosti a výkonu rozhodnutí, o právní pomoci a o spolupráci mezi ústředními orgány.

ČR však vyjadřuje určité pochybnosti ohledně znění čl. 4 návrhu rozhodnutí, který se týká již zmíněné otázky retroaktivity. Nelze totiž zcela vyloučit rozpor s principy mezinárodního práva veřejného.³

- **Předpokládaný harmonogram projednávání v orgánech EU:**
Přípravná fáze v Evropském parlamentu – první čtení ve Výboru pro občanské právo.
- **Závěr:**

Výbor pro evropské záležitosti

b e r e n a v ě d o m í Návrh rozhodnutí Rady o uzavření Protokolu o právu rozhodném pro vyživovací povinnosti Evropským společenstvím.

Jozef Kochan v. r.
ověřovatel výboru

Kateřina Jacques v. r.
zpravodajka výboru

Gabriela Kalábková v. r.
místopředsedkyně výboru

³ Např. Vídeňská úmluva o smluvním právu (15/1988 Sb.).